

Utbildningsförvaltningen
Lina Brage

2024-03-28

Dnr BOU 2023-920
Dnr KS 2023-1030

Barn- och ungdomsnämnden

Motion (C) - Barns behov ska styra rätten till barnomsorg, svar

Förslag till barn- och ungdomsnämndens beslut

1. Utbildningsförvaltningens förslag tillstyrks.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Utbildningsförvaltningens förslag tillstyrks.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Motionen avslås med hänvisning till att barn ska erbjudas plats i barnomsorg enligt Skollagen 8 kap. 5 och 7 §§, 14 kap. 5 och 6 §§, 25 kap. 2 § om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation eller om barnet av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola/fritidshem.

Ärende

Elisabeth Lietha (C) föreslår i en motion daterad 2023-11-27 att:

- Alla barn som har extra behov av språkliga eller sociala insatser ska kunna få utökad tid på förskola, oavsett huvudman för förskolan.
- Linköpings kommun inför allmän förskola från två års ålder.
- Alla elever som har behov av pedagogiskt stöd, eller insatser för att öka språklig eller social förmåga ska ha rätt att få en plats på fritidshem.

Motionären skriver att forskning visar att barn som inte klarar skolan har större risk att hamna i utanförskap eller i värsta fall kriminalitet. Det har likaså visats att misslyckande i skolan bäst förebyggs genom tidiga insatser. Motionären menar att Linköpings kommun behöver arbeta mer med att säkerställa tillräckliga resurser så att samtliga barn får det stöd de har rätt till enligt läroplanen. I dag har barn med arbetslösa eller föräldralediga föräldrar i Linköping rätt till 20 timmar per vecka i förskolan. Motionären anser att barnens behov av stöd i sin språkliga och sociala utveckling ska styra och inte

föräldrarnas arbetssituation. Likaså har elever med föräldrar som är arbetslösa eller hemma med yngre syskon inte rätt till plats på fritidshem. Det är rimligt att elever med behov av stöd för att klara skolan samt för språklig och social utveckling får tillgång till plats på fritids, skriver motionären.

Utbildningsförvaltningen föreslår att motionen avslås med hänvisning till att barn ska erbjudas plats i barnomsorg enligt Skollagen 8 kap. 5 och 7 §§, 14 kap. 5 och 6 §§, 25 kap. 2 § om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation eller om barnet av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola/fritidshem.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Motion (C) - Barns behov ska styra rätten till barnomsorg, svar,
2024-03-28

Bilaga - Motionen

Bakgrund

Skollag

Barn ska erbjudas plats i barnomsorg enligt Skollagen 8 kap. 5 och 7 §§, 14 kap. 5 och 6 §§, 25 kap. 2 § om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation eller om barnet av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola/fritidshem.

Barn- och ungdomsnämnden har beslutat om vilka turordningsregler som ska gälla vid fördelning av platser för barnomsorg i förskola och pedagogisk omsorg i Riktlinjer, köregler och avgifter för barnomsorg i Linköpings kommun. Förtur för barn enligt Skollagen 8 kap. 5 och 7 §§ är den första urvalsregeln. Till fritidshem är det ingen kö, plats bereds så snart som möjligt på den skola eleven är placerad och då även utifrån Skollagen 14 kap. 5 och 6 §§. Skollagen gäller oavsett huvudman.

Efter inkommen ansökan eller på initiativ från verksamheten inleder rektor en utredning om barnet är i behov av placering eller förändrad placeringsgrund enligt Skollagen 8 kap. 5 och 7 §§, 14 kap. 5 och 6 §§, 25 kap. 2 §. Förändrad placeringsgrund i förskolan innebär att utöka tiden från 4 timmar/dag (vid föräldraledighet, arbetslöshet samt allmän förskoleplacering) till mer tid vid behov. Områdeschef för förskola/grundskola fattar sedan beslut enligt delegation.

Lagändring i skollagen

Lagen om förskola för fler barn trädde i kraft den 1 juli 2022 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023.

Skollagen kap. 8,

12 a § Hemkommunen ska genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § och som inte har en plats i förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola.

14 a § Ett barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § ska av hemkommunen erbjudas en plats vid en förskoleenhet även utan att något önskemål om förskola har anmälts av barnets vårdnadshavare om

1. barnet är fött utomlands och vistas i Sverige sedan högst fem år, eller
2. barnets vårdnadshavare som är bosatta i Sverige är födda utomlands och vistas i Sverige sedan högst fem år.

Kommunen ska sträva efter att erbjuda även andra barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § och som har behov av förskola för en bättre språkutveckling i svenska en plats vid en förskoleenhet utan att något önskemål om förskola har anmälts av barnets vårdnadshavare. Lag (2022:833).

Det uppsökande arbetet bedrivs som en del av Öppna förskolan i Linköpings kommun. Utifrån uppgifter angående vilka barn som omfattas av lagen om förskola för fler barn söker man aktivt upp vårdnadshavare.

Allmän förskola

Från och med höstterminen det år ett barn fyller tre år har barn enligt Skollagen 8 kap. 4§ rätt till allmän förskola, det vill säga minst 525 timmar per år. Det gäller alla barn, oberoende av föräldrarnas sysselsättning och familjens situation i övrigt. 525 timmar om året motsvarar i princip tre timmar om dagen under skolans terminer. Denna typ av placering är avgiftsfri enligt Skollagen 8 kap. 16 samt 20§§. Även barn som är inskrivna i andra verksamheter än förskolan, till exempel pedagogisk omsorg, ska erbjudas allmän förskola. Skollagen gäller oavsett huvudman.

Enligt Skollagen är 525 timmar/år lagstadgat. För att ge förutsättningar för ett maximalt lärande samt skapa en bättre kontinuitet för barn som har en föräldraledighetsplats, arbetslöshetsplats eller allmän förskoleplats beslutade barn- och ungdomsnämnden 2017-10-26 att utöka vistelsetiden för denna grupp till 4 timmar varje dag. Vistelsetiden för barnen utökades från och med februari 2018.

Öka närvaron i förskolan

I och med övergången till 4 timmar/dag skedde viss ökning i närvaron hos barn till föräldralediga och arbetssökande i förskolan men andra insatser behövde också göras. Malin Gren-Landell är psykolog och arbetar nationellt med elevnärvaro och har arbetat många år med att ta fram arbets sätt för att öka eleverns närvaro i skolan. I sitt arbete kan Malin bland annat se att elever har som högst frånvaro i förskoleklass och årskurs 9. Problem med hög frånvaro börjar ofta redan i förskolan. Genom att arbeta med förebyggande åtgärder och att främja närvaro i förskolan minskar risken för att elever inte fullföljer skolplikten och skapar goda förutsättningar för måloppfyllelse. I Skolinspektionens rapport Huvudmäns och rektorers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden beskrivs att det är vanligt att en del barn har hög frånvaro i socioekonomiskt svagare områden. Det gör verksamheten oförutsägbar och försvårar arbetet att planera och nivåanpassa undervisningen. Det är även svårt att få kontinuitet i undervisningen eftersom en del barn missat delar av det som de andra barnen arbetat med. Frånvaron påverkar på så sätt möjligheten att exempelvis arbeta

språkutvecklande med barnen. Forskning lyfter även betydelsen av att barnen har en hög och regelbunden närvaro vid förskolan. Det finns positiva samband mellan hög, regelbunden närvaro och barnens lärande och språkliga utveckling. I rapporten beskrivs att det finns statistik som indikerar att nyinvandrade barn har högre och mer långvarig frånvaro jämfört med andra inskrivna barn.

Under 2022 genomfördes ett pilotarbete på förskolorna i Berga/Ekkällan och Ryd/Jägarvallen. Arbetet mynnade ut i ett arbetssätt som ska bidra till en ökad närvaro för de barn som är inskrivna i förskolan. Från januari 2024 används arbetssättet på alla förskolor i Linköpings kommun.

Första steget är att få barnen till förskolan. Om det utöver ovan beskrivna insatser även skulle utökas med allmän förskola från 2 år finns i januari 75 barn som idag inte är inskrivna i förskolan som skulle kunna nyttja allmän förskoleplats från 2 år. Då skulle fler förskollärare och barnskötare behöva anställas. Redan idag är det en utmaning med kompetensförsörjning till förskolan då det är stor brist av förskollärare och barnskötare. Om beslut tas kring detta, uteblir intäkter för barn från 2 år på denna placering, då placering på allmän förskola är avgiftsfri. I Skollagen framgår att från och med höstterminen det år barnet fyller tre år får avgiften avse bara den del av verksamheten som överstiger 525 timmar om året (Skollagen 8 kap. 16§). Utifrån likvärdighetsperspektivet skulle även intäkterna för barn från 2 år på annan placering minska då avgiften reduceras på motsvarande sätt som sker för barn 3–5 år redan idag. Se ekonomiska konsekvenser nedan.

Ekonomiska konsekvenser

Om allmän förskola skulle införas från 2 år skulle det innebära att föräldraavgiften för alla 2-åringar skulle behöva reduceras med 30% av maxtaxan på samma sätt som det görs för avgiften för 3–5 åringar redan idag. Den ekonomiska konsekvensen av det skulle bli en minskning av föräldraavgifter med 10,6 mnkr per år. Det baseras på antalet inskrivna 2-åringar januari år 2024 som är 1 738 barn. Reduceringen skulle bli 506 kr/barn och månad.

Om de 75, 2-åringar som inte är inskrivna på förskolan idag, skulle ha en allmän förskoleplats skulle det innebära ökade kostnader för grundersättning om 6,3 mnkr/år. Skulle hälften av 2-åringarna ha en allmän förskoleplats skulle det innebära ökade kostnader för grundersättning om 3,15 mnkr/år.

Den maximala ekonomiska konsekvensen för nämnden skulle kunna bli 17 mnkr/år i ökade kostnader/minskade intäkter.

Kommunala mål

Maximalt lärande. Alla barn och elever utmanas utifrån sina förutsättningar för att nå så långt som möjligt i lärande och kunskapsutveckling.

Likvärdiga möjligheter. Förskola/skola är likvärdig där varje barn/elev har möjlighet att lyckas.

Lust och engagemang Alla barn och elever känner sig trygga och motiverade till lärande.

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Förslaget till beslut påverkar inte barn och elever olika utifrån deras könsidentitet.

Samråd

Samråd med andra förvaltningar är inte aktuellt.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningen

Paul Håkansson

Robert Bredberg

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen
Motionären